

4 razredih 311 dečkov in 170 deklic, v dekliški obertnjiški šoli 121 učenk v muzični šoli 16, v risarski šoli 42, v nedeljski šoli pa 55 dečkov in 97 deklic, učiteljskih pripravnikov pa 5, vkup 817, katero število pa ne more biti pravo, ker so nekateri učenci in učenke (post. v obertnjiški, v muzični in v risarski šoli) menda po dvakrat šteti. Imena učencev in učenk in krajev so, se vé da, po stari navadi po nemški pa se celó z boho-ričico pisane, kar je v sedanjem času že res prava starina za muzejo. — »Klassifikation« glavne šole v Kočevskem mestu ima v štirih razredih 279, v nedeljski šoli pa 188, vkup 467 učencev in učenk, katerih imena so sim ter tje po slovenski, večidel pa po nemški pisane. Menda se šolski gospodje bojé vsako ime pravilno pisati. — Letno sporočilo c. k. glavne šole v Postojni ima na čelu izverstni spis g. Hitzingerja: »Pivka«; potem so šolske naznanila in pregled, iz kterega se vidi, da je imela ta šola vkup 444 učencev in učenk, in da se je podučevalo tudi v sadjoreji in v pletenji in šivanji. Imena učencev in učenk in krajev so popolnoma pravilno pisane.

Žveplenke.

Letos je na Kranjskem pa tudi drugod po Slovenskem toliko pogoriš, da že davno ne kaj takega. Samo na Kranjskem je to poletje že pogorelo čez 120 hiš in zraven še drugih poslopj z mnogimi zalogami. Večidel povsod se sliši, da so bili ognja krivi otroci, ki so si igrali z žveplenkami, ali reklo bi se veliko bolje: starši in sploh odrasčeni so sami krivi te grozne nesreče, ker otrokom ne skrijejo žveplenk in jih pusčajo same brez varha. Tudi na to naj učitelji svojo skerb obračajo. Velikokrat je prilika v šoli in zunaj šole, da se otrokom in odrasčenim živo kaže nevarnost, ki izvira iz vnemarnosti. Večji mladosti naj se naročuje, da naj bo sama skerbna in da naj pazi na manjše otroke, ker starši pri tolikem delu na polji in domá ne morejo na vse gledati in paziti. Žveplenke in sploh igrače z ognjem naj se otrokom v primernih povestih, svarilih i. t. d. tako strašne popisujejo, da se jih potem že od daleč bojé in ogibljejo.

Novice.

Iz Černomlja. (Konecletno šolsko spraševanje.) 27. julija je sklical rano veliki zvon šolsko mladino, namreč učence in učenke vsakdanje in učenke obertnjiške šole iz vseh kotov naše raztresene fare v stari varoš. Peljali smo jih potem iz šole lepo vverstene v farno lepo pobarvano cerkev, kjer so gospod vodja brali sv. mašo z dvema blagoslovoma; učenci in učenke pa so združeni (okoli 600) vbrano pri sv. maši peli: „Tantum ergo“, „Pred Bogom“, „Sv. Jakob“, „Sv. Ana“, in „Genitori“. Po dokončani službi božji se je verstil

razred za razredom v posebno okusno okinčani sobani. Na sredi sprednje stene je viselo znamenje našega odrešenja pod lipovim vencem, ki je bil na vso steno po dolgem pripet. Poleg križa pa ste visele podobi „Jezus“ in „Marija“ (darilo g. dr. Pestotnika) z zlatimi okviri, na vsaki strani ena; primerno na straneh teh podob pa ste bile podobi „cesar“ in „cesarica“. Od vencev na sprednji in zadnji steni pa je visel škerlat z zlatimi kiticami tako, da so bile podobe kakor všite med lepo barvano tkanino. Stranske steni pa ste bile polne zemljovidov in drugih tabel za kazavni poduk, med katerimi so se lepo vidile „šolske postave“ in „razdelki učilnih ur“; iz nad peči pa se je oziral „globus“. Na zadnji steni pod vencem za herbtom učencem in nasproti gledavcem je stal med rudečo tkanino na beli steni višnjev napis: „SREČNO DOŠLI“. In res ta napis ni bil zamanj. Sošlô se je gospode obilo in kmečkih ljudi toliko, da smo sobne duri izsneli. Vkljub deževnemu vremenu je prišlo več sosednjih čč. gg. duhovnikov in učiteljev. Domači c. k. vradniki so bili tudi nazoči, in sicer bilo nas je pri gostoljubnem v. č. g. župniku v novi obednici pri združenih veselici nad 20 oseb. — Ko sta I. in II. razred eden za drugim svojo reč dokončala (v II. so s petjem pričeli in s petjem končali), se pa zberó učenci in učenke višjih dveh razredov in obertnijske učenke skupaj v isti sobi. Ko vsak na svoje mesto pride, pričnó kakor iz enega gerla s krepkim glasom v zboru (okoli 120) popevko: „Perve ure glas“ in „sv. Alojzi“, „sv. Jakoba“ pesem (spomnivši se goda g. vodjavega.) Pri „Veselo pesem jezik moj“ je pa pela samospev ned. učenka prav ganljivo, dvospev je radoval vsako uho in serce, zbor pa je vse navdušil, da smo združeni pravi šum gnali Marii v slavo. Po splošnih željah smo jo po spraševanji ponovili. — Potem se versti v III. in pozneje v IV. razredu nauk za naukom. Ko smo še nekoliko slišali iz sadjoreje, sviloreje in čbelarstva, ogovoré g. vodja gospodičino žl. P., ki je družega pol leta zamanj okoli 70 učenk vsak dan po dve uri podučevala; učenke pa potem vsaka s svojim delom v rokah zapoje: „Ko dan se zaznava“. Pele so še same: „Rožic ne bom tergala“, „Mati zakličé brijtne deklíčé“, „Zima in pomlad počivale ste“ so pa še povzeli učenci, in vsi skupaj so potem popevali še: „Kdo bi zmirom tužen bil“, „Oh kak grenek tužen“, „A, A, A, šola je nehala“, „Hej Slovenci“ so pa mogli na ves glas povzdigniti, da bi se vedno spominjali, kaj da so, in kaj naj v svojeh sercih gojijo. Na to pa stopi izverstna učenka pred gospodo in lepo govori govor, v katerem se zahvaljuje preč. g. dekanu, v. č. g. c. k. predstojniku in pričujočim drugim gospodom in gospem za čast, ki so jo skazali šoli s svojo pričujočnostjo. Učiteljem pa je vošila, da bi za svoj trud bili večno srečni v svetih nebesih. Lepo se je spominjala obertnijske učenice, ki jih je res lepih reči navadila. Kazala je na mašne blazinice, jopice, nogovice, napletene krajine itd. Poslednjič je obljubovala v imenu vseh djansko se po lepih vodilih in naukih ravnati, ki so jih slišali v šoli. Potem so pa g. dekan še posebno hvalo izrekli za toliki trud za obertnijsko šolo g. vodju, ki je pa vso to hvalo dalje gospodičini izrekel. Na mizi pa so bili poleg navadnih reči viditi tudi: „spisovniki“, „ri-

sanke“, „lepopisni zgledi“, „Lesarjevi in Greinerjevi“ sešitki, zgledi, kako se cepi, in kokoni. — Posebno je dopadlo, da so deca tako mo-
zato, brez strahu in glasno odgovarjali. — Do tla je bila tedaj po-
terta misel, da v teh krajih svet ni za petje vstvarjen. — Šolske da-
rila so razdelevali preč. g. dekan; svetinje pa so pripenjali blagorodna
gospa c. k. predstojnikova. Med darili je bilo viditi tudi več Jesen-
kovih zemljopisij. Ko smo poslednjič — ob dveh popoldan — še ce-
sarsko pesem zapeli, smo hotli pokazati, da z združenim močmi se vse
prav stori.

L. Knific.

Z Gorenškega. ? Govori se, da so letos na kranjski, ljub-
ljanski in morebiti tudi po drugih gimnazijah učiteljski zbori dobili
vladno vprašanje zastran vzglednih ali normalnih in
glavnih šol, ali zadostujejo té svojemu namenu ali ne, in če ne
zadostujejo, naj povedó, zakaj ne in kako je pomagati v tej reči? ali
naj ima glavna šola še vprihodnje le po 4 leta, ali naj se dostavi še
peto leto, da se bode bolje vjemalo z gimnazijo ali sploh s srednjimi
šolami itd. Skrivnost je, se vé, kar so povedali razni gimnazijski uč-
iteljski zbori visoki vladi o sedanjih glavnih šolah; vendar pravijo, da za-
htévam sedanjega gimnazijskega šolstva ne zadostujejo, da se ima torej
predrugáčiti in zboljšati marsikaj ter bolje skleniti z učno osnovo gim-
nazijsko, toda brez petega leta itd. Ni nam sicer znano, ktere za-
deržke, ktere opovire so tu ali tam našeli; misliti pa se da, da so
jih iskali razun sedanje učne osnove po glavnih šolah morebiti v knji-
gah, v učiteljih, v učencih, v posebnih okolisčinah našega stanu,
sedanjega časa, v razmerah našega naroda, in kdo vé še kje! Res se
dá tudi marsikaj povédati o sedanjem gimnazijskem učilu in o učilu glav-
nih šol, o knjigah, ktere se rabijo tu in tam, o mnogoterih družih vnanjih in
notranjih, posebnih in splošnih vzajemnih opovirah pravega napredo-
vanja in vspesnega poučevanja. Vendar mislimo, da bi ne bilo na-
pak, ko bi se v tej zadevi poprašali tudi učiteljski zbori glavnih šol,
kaj oni pravijo na to, zakaj ne zadostujejo sedanje glavne šole gimnazijs-
skim ali sploh srednjim šolam? Znana resnica je, da raji in bolje
vidimo napake svojega bližnjega, kakor pa sami svoje. Po tem
poznajo učitelji glavnih šol učence, ki jih pošiljajo na latinske in
druge šole, poznajo knjige, poznajo te in une okolisčine, izvedó
marsikaj veliko lože in bolj na tanko, ko učitelji viših šol, in tako bi
se marsiktera reč pokazala v svoji pravi in resnični podobi, sej „da
se resnica prav spozná, je čuti treba oba zvana“. Razun tega ménim,
da bi bilo dobro, da bi se o tej zadevi tudi očitno posvetovali, in da
bi p. v „Učit. Tovaršu“ razodévali svoje skušnje in misli, ter poma-
gali tako visoki vladi, prav rešiti imenitno vprašanje in lepo vravnati
oboje v občni prid in blagor. *)

Iz Ljubljane. Slavno predstojništvo družbe v pomoč učiteljskim
udovam in sirotam na Kranjskem je z naznanilom 5. preteč. m. s
št. 190 naznanilo, da je sl. c. k. vladi podala v poterjenje od zadnjih

*) Izkušeni in izvedeni učiteljski tovarši, kteri véste kaj o tem silo
važnem vprašanji povedati, oglasite se v „Tovaršu“, prosimo, ker zadéva ta reč
nas vse!

štirih let zapisane prejemke in stroške te družbe, kateri se bodo potem tudi očitno naznanili. Veselo se naznanja, da si je ta družba, akoravno se ji je neredno vplačevalo, pridobila premoženja že čez trinajst tisoč goldinarjev. Ob enem pa se tudi živo naroča, da naj bi se zanaprej vsi udje na tanko ravnali po pravilih te družbe in naj bi redno (po §. 11.) plačevali letne doneske. Do sedaj se pri tem zavoljo vplačevanja nastopnine ni moglo in tudi ni hotlo vselej na tanko ravnati, kar je bilo gotovo po volji družnikov; zanaprej pa se mora po §. 11. tako ravnati, da bode vsak, kdor svojega doneska popolno ne plača do 1. januarja 1866, zbrisan iz družbe. Naj si tedaj vsak dobro zapomni §. 7 — 13. III. oddelka društvenih pravil. Nasvetuje se tudi, da naj bi pri tem poslu preč. gg. dekanom pomagali tudi učitelji v dekanijskem kraju. Ako se vplačajo vsi zaostali doneski, in če pristopijo novi udje (ki so med tem časom stopili v službo), se bode društveni kapital narasel čez 15 tisoč gold., in društvo bode gotovo bolje cvetelo, kakor do sedaj, ko se še ni pokazalo, da je popolnoma vterjeno in zagotovljeno. Serčno se priporoča, da bi se to lepo društvo razširjalo med učitelji pa tudi med drugimi, kolikor koli je mogoče. Naj bi vsi učitelji, stari in mladi, živo spoznali blagi namen te lepe družbe in naj bi se ne obotavljali tam, ker se jim ponuja dobiček in jih veže sveta dolžnost!

— Slovensko-nemški slovník veselo napreduje. — Družba sv. Mohora nam je letos podělila teh le pet lepih knjig: 1) „Koledarček“ za 1866. l., 2) „Cvetnik“, berilo za slovensko mladino (o katerem bode „Tov.“ pozneje kaj več govoril), 3) „Oglenica“ ali hudobija in nedolžnost, povest, za Slovence predelal Fr. Zakrajšek, 4) in 5) enajsti in dvanajsti zvezek „slovenskih večernic“ za poduk in kratak čas. Družba sv. Mohora je res pridna čbelica, ki tiho in nevtrudeno dela, in naenkrat odkrije mnogo sladkih, bogatih zakladov. Živila!

— Naš verli sodelavec gospod Fr. Gerbec je prišel iz Prage, kjer se je nevtrudljivo izobraževal v konservatoriji, in jo je za eno leto tudi izveršil z izverstnim napredkom v vseh naukih. To kaže, koliko premore pridnost in veselje do kake reči, — lep zgled našim mladim učiteljem! — Poleg gospoda Gerbeca se sedaj v praški konservatoriji tudi izobražuje čast. gospod Anton Heidrih, nekdanji Riharjev učenec iz Ljubljane, od ktereга smo ravnokar dobili lično natisnjeno pesmico z lepim napevom: „Vodniku“, za moški zbor in četvero-špev, ki se dobiva v čitavnici za 10 kr. Verli gospod skladavec pa je tudi „Tovarsn“ blagovoljno poslal mični napev za pesem: „Morska zvezda“ (Ave maris stella), ki ga bodemo kmali na svetlo dali.

Listnica. G. J. P. v K.: Vašo naročnino za celo leto 2 gold. 50 kr. smo prejeli. — G. A. K. v N. L.: Hvala za napev; pride, kedar bode mogoče. — G. L. B. v P. G.: Pride drugo.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.